

ECONOMIA CIRCULARĂ - DE LA DEFINIȚIE, LA IMPACTUL EI ÎN AFACERI

Tatiana EȘANU

Departamentul Economie și Management, grupa AA-212M,
Facultatea Inginerie Economică și Business,
Universitatea Tehnică a Moldovei,
mun. Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Eșanu Tatiana, tatiana.esanu1@em.utm.md

"Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru elaborarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare a informațiilor conținute în aceasta."

Rezumat: Modalitățile prin care utilizăm resursele existente în prezent nu au o durabilitate mare din cauza consumului enorm, dar și extragerea din ce în ce mai mare a materiilor care ne pot oferi planeta, care duc, nemijlocit la un dezechilibru uman. Stilul de viață modern, de cele mai dese ori presupune creșterea permanent a nivelului de confort, ceea ce duce totodată și la creșterea costurilor, iar trecerea la o economie circulară va ajuta societatea în atenuarea problemelor de sănătate umane, a problemelor de mediu cauzate de economia liniară din prezent, bazată pe principiul produc-utilizez-elimin. Acest fapt va necesita niște schimbări radicale la nivelul proceselor de producție, și nemijlocit de consum, pentru a trece la etapa conștientizării că după eliminare este necesar reutilizarea sau doar utilizarea mai eficientă.

Cuvinte cheie: economia circulară, reutilizare, ecologizare, afaceri.

Introducere

Încă din cele mai vechi timpuri strămoșii noștri din diferite motive economice sau sociale, realizau procesul de reutilizare a resurselor de care dispuneau, ceea ce îi făceau să economisească financiar, dar și să utilizeze același lucru de mai multe ori din cauza lipsei de producție pe piață. În economia noastră actuală, luăm materiale de pe Pământ, facem produse din ele și, le consumăm și în cele din urmă, le aruncăm ca deșeuri. Procesul este liniar, iar din cauza supraproducției resursele planetei se epuizează iar cantitatea deșeurilor crește și poluiază mediul și distrug ecosistemele naturale.

În prezent, omenirea conștientizează importanța continuării dezvoltării continue a tehnologiilor și existenței zilnice, dar apare din ce în ce mai mult conștientizarea procesului de reciclare, de reutilizare a diferitelor deșeuri pentru a diminua poluarea aerului sau pentru a numai obține pe câmpuri, pe străzi aruncate diferite deșeuri toxice. În așa mod dezvoltarea economiei circulare i-a aploare în fiecare stat, iar importanța acestei economii și actualitatea ei devine din ce mai analizată la nivel de stat și regiune.

Contribuția Uniunii Europene pentru economia circulară

Uniunea Europeană (UE), cu trecerea anilor, face progrese semnificative în combaterea totalității de schimbări ale climei, prin reducerea emisiilor de carbon în atmosferă, fără a avea un efect negativ asupra creșterii economiei. Deasemenea, îmbucurător este faptul că apar semne de conștientizare și la nivelul consumatorilor care au o influență enormă în combaterea deșeurilor. Aceste planuri strategice ale UE duc la schimbări de perspectivă pe termen lung.

În 2015, Comisia Europeană a prezentat "Pachetul de măsuri privind economia circulară" care reflectă răspunsul UE privind direcția care are ca scop să o urmeze. Acest pachet vizează etapele ciclului de viață a unui produs, de la producție la consum, până la gestionarea deșeurilor în urma

utilizării sau consumării, iar acțiunile propuse sunt concepute cu scopul să aducă beneficii cât mediului, atât și economiei. Pachetul de măsuri are un rol destul de prioritar pentru fiecare stat, nu doar pentru UE, deoarece economia circulară va ajuta la atenuarea problemelor de sănătate umane și de mediu cauzate de economia liniară acuală.

Ca concept definitoriu, economia circulară reprezintă un proces de producție și consum bazat pe pierderea cât mai puțin posibilă a materiilor prime, componentelor și a produselor. Economia circulară, deasemenea se bazează pe utilizarea resuselor prin abordarea a celor 3 R:

1. **Reduce** - folosirea minimă a materiilor prime;
2. **Reutilizare** - reutilizare maximă a produselor și componentelor;
3. **Reciclare** - reutilizare de înaltă calitate a materiilor prime.

Economia circulară urmărește să mențină produsele, materialele, echipamentele și infrastructura în uz mai mult timp, îmbunătățind astfel productivitatea acestor resurse. Deșeurile și energia potențială ar trebui să devină o materie primă pentru alte procese prin valorificarea lor: fie ca componentă a unui alt proces industrial, fie ca resurse regenerative pentru natură (de exemplu, compost). Fundația Ellen MacArthur (FEM) definește economia circulară ca ”O economie industrială care este restaurativă sau regenerativă prin valoare și design.”

Pentru a ajunge la o economie circulară, materiile prime trebuie să treacă prin mai multe procese, prin mai multe etape, cum ar fi:

- a) Priectarea materiei prime;
- b) Producția materiei prime, prelucrarea ei;
- c) Distribuția matiei prime;
- d) Reutilizarea în consum prin reparare a materiilor;
- e) Reciclarea.

Procesul de implementare a principiilor economiei circulare în Republica Moldova

În Republica Moldova, dar și nu numai o pondere semnificativă în formarea deșeurilor, adică a ultimei etape privind economia circulară, o au întreprinderile producătoare de bunuri comerciale. Ca prevenire a creșterii poluării mediului, parlamentul a aprobat legea privind deșeurile nr. 209, din 29.07.2016, care prevede „*Bazele juridice, politica de stat și măsurile necesare pentru protecția mediului și a sănătății populației prin prevenirea sau reducerea efectelor adverse determinate de generarea și gestionarea deșeurilor și prin reducerea efectelor generale ale folosirii resurselor și creșterea eficienței folosirii acestora.*” [6].

Ca rezultat al aprobării acestei legi, agenții economici au început procesul de utilizare a deșeurilor (Tabelul 1).

Tabelul 1.

Formarea și utilizarea deșeurilor la întreprinderi pe genuri de activitate și mișcarea deșeurilor pe tipuri de deseuri

Deșeuri pe tipuri de întreprinderi	2018		2019		2020	
	Formarea	Utilizari	Formarea	Utilizari	Formarea	Utilizari
	mii tone	mii tone	mii tone	mii tone	mii tone	mii tone
Deseuri, total	1605	550	1597	709	1222	280
deseuri de la întreprinderile de extractie	401	158	257	13	179	0
deseuri de la creșterea animalelor	425	232	440	502	239	108
deseuri din industria produselor și bauturilor	259	84	274	106	301	103
deseuri din fitotehnie	38	21	41	23	34	14
materie prima secundara pentru metalurgia metalelor feroase	16	1	12	0	6	2
deseuri din industria forestiera	4	0	4	0	2	0
materie prima secundara pentru metalurgia metalelor neferoase	1	0	1	0	1	0

Sursă: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, mii tone

Conform tabelului 1, în raport cu genul de activitate, formarea deșeurilor cu trecerea anilor au tendință de scădere, de exemplu pe total deșeuri în anul 2018 se formează în măsură de 1 605 000 tone, iar în anul 2020 - 1 222 000 tone, iar utilizarea deșeurilor, la rândul lor scade, ceea ce nu ar însemna un indicator destul de pozitiv, dar fiind raportat la scăderea formării, deasemenea este un rezultat pozitiv pentru economia circulară în anul 2020 înregistrându-se în număr de 280 000 tone.

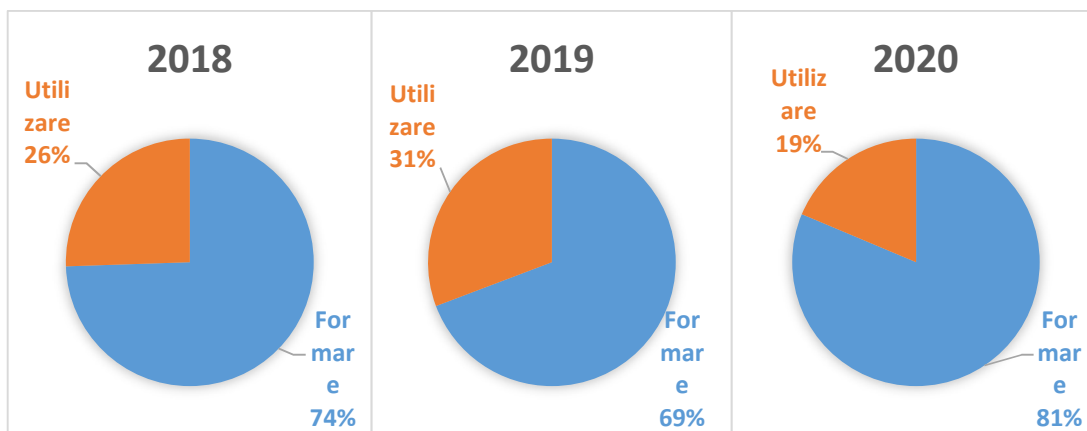

Figura 1. Raportul formării și utilizării deșeurilor în întreprinderile Republicii Moldova în evoluție

Sursă: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, %

Conform datelor din Figura 1 se observă că în anul 2018 ponderea utilizării este în măsură de 26%, în anul 2019 – 31%, iar în anul 2020 doar 19 %, motivul principal fiind criza economică din acel an.

La baza conștientizării economiei circulare stau principiile sale. Acestea au un rol primordial în conștientizarea fiecărui agent economic și nu doar că din lucrurile mici realizate în prezent duc la un impact pozitiv în viitor. Astfel, o parte din aceste principii sunt:

- *Deșeurul este materie primă* - componentele tehnologice: aliaj, sticlă, plastic pot fi refolosite cu minim de efort și energie, iar componentele biologice se descompun în mod natural;
- *Diversitatea este o prioritate* – versalitatea și adaptabilitatea trebuie să devină o importanță;
- *Sursele regenerabile de energie* – încurajarea utilizării, dar și producerii energiei alternative;
- *Sistematizarea gândirii* – înțelegerea și conștientizarea importanței circularității.

Pentru ca în stat să fie luate în considerare toate aceste principii, guvernarea este obligată să susțină atât agentul economic, cât și fiecare locuitor al său și doar în acest caz creșterea gradului de circularitate va avea loc cu ajutorul măsurilor prezentate:

- a) Reutilizarea și prelungirea ciclului de existență a produselor, prin reparație, recondiționare sau prin foarea unei noi utilizări;
- b) Refuzul lucrurilor neprietnice în viața noastră, inclusiv cele care nu pot fi reutilizate;
- c) Reducerea consumului, prin faptul că în loc să cumpărăm, să alegem să folosim în comun sau să împrumutăm;
- d) Reciclarea și recuperarea materialelor precum metalul, plasticul, hârtia.

Datorită creșterii populației și a consumului, crește presiunea asupra resurselor globale într-un ritm din ce în ce mai rapid. Prin urmare, este nevoie să se dezvolte sisteme circulare care să utilizeze mai bine aceste active. Există companii de reciclare, care contribuie la realizarea operațiunilor de reciclare și recuperare a resurselor din deșeuri dar numărul și specializarea lor încă nu este suficientă.

Trecerea la o economie circulară necesită ca societatea să păstreze resursele din sistemul economic cât mai sus posibil în ierarhia deșeurilor, cât mai mult timp posibil. Prin inovare și soluții tehnologice noi, se creează modele de afaceri în care beneficiile afacerii merg mână în mână cu utilizarea eficientă a resurselor.

Cu dezvoltarea destul de rapidă a tehnologiilor, a crescut gradul de poluare a atmosferei, astfel apare necesitatea tranziției către o economie circulară. Trecerea de la lanțuri liniare la cicluri de

valoare circulare necesită schimbări în modelele de consum și utilizarea durabilă a resurselor, este nevoie de sprijin sub forma unei politici pe termen lung, împreună cu îmbunătățiri în proiectarea produselor, procesele de fabricație, consumul durabil, managementul deșeurilor și al resurselor. Cunoașterea materialelor complexe și utilizarea analizelor ciclului de viață trebuie, de asemenea, extinse.

Ca multe dintre statele europene și nu doar, Republica Moldova de asemenea a declarat interesul de a edifica o economie sustenabilă, prin angajamentul de a pune în aplicare „Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030”, Strategia Națională de dezvoltare „Moldova 2030” și tot pachetul de legi, în care regăsim intenția statului de a implementa principiile cele mai primordiale ale economiei circulare. Astfel, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, din data de 11 noiembrie 2021, a expus consultărilor publice ”Proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative ce vizează propunerile de politici bugetar-fiscale pentru anul 2022”, cu scopul de a intensifica procesul de tranziție la economia circulară și în țara noastră, ceea ce demonstrează încă un pas spre o culturalizare și dezvoltare spre o economie corectă a unui stat dezvoltat din toate punctele de vedere.

În țara noastră, a fost lansat de către Guvernul Republicii Moldova, Ministerul economiei, un program de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM), în anul 2021. A fost realizat cu scopul de a intensifica procesul de reciclare a produselor cu capacități de reutilizare a producției și de a promova, susține, și dezvolta capacitatea de ecologizare în cadrul ÎMM. Unul din domeniile-cheie a fost economia circulară în ceea ce privește gestionarea materiilor prime și a deșeurilor, reciclarea, reutilizarea, dar și reducerii pierderilor de resurse valoroase a statului.

Implimentarea acțiunilor de ecologizare pentru întreprinzătorii ÎMM contribuie la un sprijin financiar-nerambursabil, ceea ce reprezintă un bun motiv de a profita de posibilitate. Acțiunile de ecologizare propuse de companii vizează epurarea apelor uzate; colectarea și prelucrarea deșeurilor; reducerea consumului de energie; gestionarea resurselor de apă prin instalarea stației de epurare; servicii de certificare ECO și BIO, sisteme de ventilare cu filtrarea aerului.

Concluzii

Pentru a implementa în realitate economia circulară va fi prioritar să ne aprofundăm cunoștințele, să verificăm toate procesele interne, dar și să ne asigurăm că factorii de decizie dețin capacitatea de conștientizare, datele și informațiile necesare pentru a duce la elaborarea unor politici utile și flexibile.

Într-o societate mai durabilă, persistă necesitatea unei economii bazate pe ecologizare, deoarece fiecare din noi, fie agenți economici, fie oameni simpli iubim ordinea și curățenia aerului care îl respirăm. Cunoaștem faptul că digitalizarea a intensificat procesele de poluare a mediului înconjurător, ceea ce ne face să fim mai responsabili și mai atenți la ceea ce cumpărăm și ce utilizăm. Acesta și constituie un scop principal al economiei circulare, să reutilizăm un obiect care mai are loc în viața noastră, căci rentabilitatea ridicată, combinată cu o bună disciplină financiară, permite investițiile continue în afaceri și în viața de zi cu zi.

Referințe

1. Zawieska, J., Pieriegud, J. (2018) Smart city as a tool for sustainable mobility and transport decarbonisation. *Transport Policy*, Vol. 63/Apryl 2018, p. 39-50.
2. POPA V., POPA N. Problema gestionării deșeurilor periculoase în Republica Moldova. În: *Revista Economia Contemporană*, Volumul 6, Nr. 3/2021. Universitatea Constantin Brancoveanu, România. ISSN 2537 – 4222, ISSN-L 2537 – 4222, pag. 164 – 171, disponibil pe: http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_0a5c99090137a07dc02c4c796f79f135.pdf
3. Srivastav, P., Goldstein, N. (2019) *Circular Economy: Shaping the Next Wave of Smart Communities*. Available at <https://www.fortnightly.com/fortnightly/2019/02-0/circulareconomy-shaping-next-wave-smart-communities>.
4. Springer-Verlag, B., Komninos, N. (2015) *The Age of Intelligent Cities. Smart environments and innovation-for-all strategies*, Routledge, New York.

5. LEGE Nr. 209 din 29-07-2016 privind deșeurile, Publicat: 23-12-2016 în Monitorul Oficial Nr.459-471 art.916, disponibil pe: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105806&lang=ro#, art 22.
6. Institutul National de Cercetări Economice(2021), Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative ce vizează propunerile de politici bugetar-fiscale pentru anul 2022 disponibil pe: https://ince.md/uploads/files/1637677493_nota-de-pozitie.
7. Biroul Național de Statistică, disponibil pe: https://statistica.gov.md/public/files/Formulare_statistice_2010/Mediul_inconjurator/Instructiuni_1_deseuri_toxice.pdf
8. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenția de Mediu, Gestionarea deșeurilor periculoase, disponibil pe: <http://www.mediu.gov.md/ro/content/i2-gestionarea-de%C8%99eurilor-periculoase>.
9. Reciclarea deșeurilor, ODIMM, disponibil pe: <https://www.odimm.md/ro/compartimente-eco/reciclarea-deseurilor>
10. POPA V., POPA N. Analysis of the european framework on the circular economy. În revista: Journal of Social Sciences, categoria C, Vol. IV, (1), 2021, p.21-28, ISSN 2587-3490, disponibil pe: https://jss.utm.md/wp-content/uploads/sites/21/2021/03/JSS-1-2021_21-28.pdf